

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 462/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta doc. JUDr. Branislava Fridricha, PhD., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 934/2013 z 19. decembra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 934/2013 z 19. decembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je žalobkyňou v konaní vedenom Okresným súdom Zvolen (ďalej len „okresný súd“), predmetom ktorého je náhrada majetkovej škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom okresného súdu, ktorý je teda súčasne súdom, ktorý sťažovateľke uvedenú škodu a nemajetkovú ujmu spôsobil. Na základe uvedeného sťažovateľka očakávala, že dôjde k vylúčeniu okresného súdu a spory budú prikázané inému vecne príslušnému súdu v obvode krajského súdu.

Na základe skutočností uvedených sťažovateľkou v žalobnom návrhu okresný súd svojím uznesením sp. zn. 13 C 187/2012 z 19. apríla 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) zaviazal sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti. Na základe odvolania podaného sťažovateľkou, podstatou ktorého bolo jej tvrdenie o nepodaní námietky zaujatosti, krajský súd napadnutým uznesením potvrdil prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne.

Sťažovateľka argumentuje tým, že napadnutým uznesením krajský súd porušil ňou označené práva, keď:

- „a) rozhodol nad rámec zverenej právomoci;*
- b) rozhodol bez návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný;*
- c) svoje rozhodnutie oprel o neexistujúce právne skutočnosti;*
- d) svoje rozhodnutie formuloval na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a s použitím chybných aplikácií a interpretácie práva;*
- e) svojím rozhodnutím porušil bez uvedenia dôvodov ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR...“*

Podľa sťažovateľky krajský súd napadnuté uznesenie založil na nesprávnom právnom posúdení návrhu podaného sťažovateľkou ako námietky zaujatosti, hoci toto podanie nebolo dostatočne určité a nespĺňalo náležitosti námietky zaujatosti upravené v § 15a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Napriek uvedenému okresný súd aj krajský súd prejav vôle sťažovateľky obsiahnutý v podanej žalobe vyhodnotili ako námietku zaujatosti.

Sťažovateľka v sťažnosti tiež poukázala na rozhodnutia iných všeobecných súdov, ktoré v skutkovo a právne zhodných veciach rozhodli o zrušení uznesenia súdu prvého stupňa.

Rovnako tak sťažovateľka nesúhlasí s tým, ako krajský súd v napadnutom uznesení vymedzil rozsah vecného oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 4 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

Namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odôvodňuje sťažovateľka tým, že okresný súd jej uložil povinnosť poskytnúť finančné plnenie štátu bez práva štátu na takéto plnenie, čím došlo k nedôvodnému zníženiu jej majetku, pričom krajský súd toto pochybenie nenapravil.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením, zruší napadnuté uznesenie krajského súdu, veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej finančné zadost'učinenie, ako aj úhradu trov konania. S'ťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o „*odklade vykonateľnosti*“ napadnutého uznesenia krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní s'ťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať s'ťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

1. Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd napadnutým uznesením, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podanú námietku zaujatosti, porušil ňou označené práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože, ako vyplýva z jej písomného podania v konaní pred okresným súdom, ako aj z odvolania proti prvostupňovému rozhodnutiu, sťažovateľka námietku zaujatosti nevzniesla.

Okresný súd svojím rozhodnutím uložil sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za námietku zaujatosti v sume 66 € podľa položky č. 17 písm. a) „*sadzobníka súdnych poplatkov*“ a podľa § 5 písm. g) zákona o súdnych poplatkoch. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom poukázala na to, že námietku zaujatosti nepodala, pretože jej podanie nespĺňa náležitosti podľa § 15a ods. 3 OSP, uviedla tiež skutočnosti, ktoré preukazujú fakt, že inak vecne a miestne príslušný okresný súd nemôže vo veci konať, pretože sudcovia tohto súdu sú z prejednávania veci vylúčení, keďže majú pomer k veci a k účastníkom konania, a teda sú vo veci zaujatí (§ 14 OSP), a tiež namietala, že je oslobodená od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 1 písm. k) zákona o súdnych poplatkoch. Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala zrušiť uznesenie okresného súdu v celom rozsahu.

Sťažovateľka svoju sťažnosť zakladá najmä na skutočnosti, že okresný súd nesprávne posúdil jej žalobný návrh, ktorého súčasťou bolo aj upovedomenie o skutočnostiach týkajúcich sa okresného súdu, ktorý má v jej právnej veci rozhodovať a súčasne je orgánom, ktorý svojím nesprávnym úradným postupom spôsobil sťažovateľke škodu, pričom

jej upovedomenie nemožno posúdiť ako námietku zaujatosti pre nesplnenie náležitostí vyplývajúcich z § 15a OSP.

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15 OSP ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu...

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je podľa názoru ústavného súdu jasné a zrozumiteľné a krajský súd v napadnutom uznesení primerane reagoval na námietky sťažovateľky uvedené v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu. Okresný súd určil výšku súdneho poplatku podľa položky č. 17a „*Sadzobníka súdnych poplatkov*“ a tiež vec správne právne posúdil podľa príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch.

Takisto v zásade nie je žiadny dôvod na prehodnocovanie námietok sťažovateľky, ktoré súvisia s tým, že nemal byť vyrubený súdny poplatok za námietku zaujatosti v tomto konaní, pretože vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sa nevzťahuje na jej zákonnú povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vznesenú námietku zaujatosti.

Také vymedzenie rozsahu vecného oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 4 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého sa nevzťahuje na podanie námietky zaujatosti v konaní vecne oslobodenom od súdnych poplatkov, predstavuje jeden z možných výkladov príslušného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch. Tento právny záver nie je arbitrárny, možno k nemu dospieť výkladom príslušného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch, a preto je ústavne udržateľný (m. m. II. ÚS 124/2011).

Sťažovateľka v sťažnosti tiež poukazuje aj na rozdielnosť prístupu všeobecných súdov k rozhodovaniu v obdobných veciach.

Ústavný súd sa v tejto súvislosti odvoláva na svoj právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. 12. 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávanie účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže

zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľky za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné toto rozhodnutie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

2. Sťažovateľka v sťažnosti tiež namieta, že predmetným uznesením krajského súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Toto ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu absencia porušenia ústavnoprocených princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré patrí aj vlastnícke právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo na pokojné užívanie svojho majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (m. m. IV. ÚS 116/05). Ústavný súd v súlade so svojou skoršou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) aj naďalej zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv, práv a slobôd hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, prípadne čl. 6 dohovoru.

V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Keďže ústavný súd s prihliadnutím na námietky sťažovateľky nepovažoval napadnuté uznesenie krajského súdu za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, nemohlo napadnutým uznesením krajského súdu dôjsť ani k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu sp. zn. 17 Co 934/2013 z 19. decembra 2013 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júla 2014